

Leo Trotskij: Tal inför Andra internationella kommunistiska kvinnokonferensen

(15 juli 1921)

Kamrater!

Vi samlas nu – er kommunistiska kvinnokonferens och Kommunistiska internationalens pågående kongress – vi samlas och utför vårt arbete vid en tidpunkt som inte verkar så avgörande, så klar och med de åskådliga grundläggande drag som den första världskongressen vid en första anblick verkade kännetecknas av när den sammanträdde direkt efter kriget. Våra fiender och våra motståndare säger till och med att våra kalkyler har varit fullständigt och totalt felaktiga. Vi kommunister hade antagit och hoppats, säger våra motståndare, att den proletära världsrevolutionen skulle bryta ut antingen under kriget eller direkt efteråt. Men nu är det tredje året efter kriget på väg att ta slut, och även om det under denna period har ägt rum många revolutionära rörelser så är det bara i ett land, nämligen i vårt ekonomiskt, politiskt och kulturellt efterblivna Ryssland, som den revolutionära rörelsen har lett fram till proletariatets diktatur – en diktatur som har lyckats vidmakthålla sig fram till idag och som jag hoppas ska vidmakthålla sig under lång tid framåt. I andra länder har de revolutionära rörelserna bara lett fram till att Hohenzollerns och Habsburgs regimer har ersatts av borgerliga regimer i form av borgerliga republiker. I en hel rad länder har rörelsen slutligen ebbat ut i strejker, demonstrationer och isolerade uppror som krossats. Allmänt sett har den kapitalistiska regimen stöttepelare bevarats över hela världen, med Ryssland som enda undantag.

Från detta har våra fiender dragit slutsatsen, att eftersom kapitalismen inte har fallit samman som ett resultat av världskriget under de två eller tre första åren efter kriget då boksluten gjordes, så följer av detta att världsproletariatet har visat sin oförmåga medan världskapitalismen tvärtom har visat sin förmåga och kraft att försvara sina ställningar, att återupprätta sin jämvikt.

Och just i detta ögonblick diskuterar internationalen frågan: kommer den allra närmaste perioden, de kommande åren, att föra med sig att kapitalismens makt återupprättas på nya och högre grundvalar? Eller kommer de att leda till ett växande angrepp från proletariatets sida mot kapitalismen, ett angrepp som kommer att genomföra arbetarklassens diktatur? Det är en grundläggande fråga för världsproletariatet och följaktligen också för dess kvinnor. Kamrater, givetvis kan jag inte ens försöka ge ett fullständigt svar på denna fråga här. Tiden som står till mitt förfogande är alltför kort. På EKKI:s uppdrag har jag försökt göra det på kongressen.* Men en sak tror jag står alldeles klar för oss kommunister, för oss marxister. Vi vet att historien och dess rörelse bestäms av objektiva orsaker, men vi vet också att historien åstadkoms av människor och genom människor. Revolutionen åstadkoms genom arbetarklassen. I grund och botten ställer alltså historien frågan för oss på följande sätt: kapitalismen förberedde världskriget; världskriget bröt ut och ödelade miljontals liv och nationella rikedomar för många miljarder dollar. Det har skakat om allting. Och på denna halvt ödelagda grund är två klasser fastlåsta i kamp – borgarklassen och proletariatet. Borgarklassen försöker återställa kapitalismens jämvikt och sin makt, proletariatet försöker störta borgarklassens makt.

Det går inte att avgöra denna fråga med pennan i hand, som att skriva upp en lista specerier. Man kan inte säga: historien har tagit en sväng i riktning mot att återupprätta kapitalismen. Det går bara att säga: om lärdomarna från hela den föregående utvecklingen – lärdomarna från kriget, från den ryska revolutionen, från halvrevolutionerna i Tyskland, Österrike och på andra ställen – om dessa lärdomar förspills, om arbetarklassen återigen går med på att fortsätta att bära det kapitalistiska oket, då kommer borgarklassen kanske att kunna återställa sin jämvikt genom att krossa den

* Se *Världsläget (Rapport om den världsekonomiska krisen och Kommunistiska internationalens nya uppgifter)*, på marxistarkiv.se – öa.

västeuropeiska civilisationen och förflytta världsutvecklingens centrum till Amerika, Japan, Asien. Hela generationer måste förintas för att skapa denna nya jämvikt. Diplomaterna, militärerna, strategerna, ekonomerna, borgarklassens agenter riktar nu in alla sina ansträngningar på detta mål. De vet att även om historien har djupgående orsaker så görs den ändå av människor., genom deras organisationer och partier, och följaktligen har vår kongress och er kvinnokonferens samlats just för att föra in den revolutionära klassens visshet, medvetenhet och vilja i denna olösta historiska situation. Detta är kärnpunkten i den tidsperiod vi nu lever i och också huvudinnehållet i dess uppgifter.

Vi kan säga att maktövertagandet inte längre verkar så enkelt som det gjorde för många av oss för två eller tre år sedan. Man måste vara medveten om att det finns olika skikt i proletariatet, olika historiska utvecklingsnivåer och till och med olika tillfälliga intressen. Lager efter lager inom proletariatet dras in i den revolutionära kampen, går igenom dess skola, bränner fingrarna, drar sig tillbaka till eftertruppen. De följs av ett annat lager, i vars kölvatten ytterligare ett annat kommer, och de dras inte in på samma gång utan under olika perioder. De går igenom dagis, första klass, andra klass och andra klasser av revolutionär utveckling. Och att samla allt detta till en enhet – det är en kolossalt svår uppgift! Exemplet Tyskland har redan visat det för oss. Där, i centrala Tyskland, har den del av proletariatet som före kriget var mest underutvecklad och mesthängiven Hohenzollern idag blivit mest revolutionär och mest dynamisk.

Samma sak hände i vårt land när den mest underutvecklade delen av proletariatet – proletariatet i Ural – på grund av en hel rad orsaker vid ett visst ögonblick blev den mest revolutionära. Det genomgick en omfattande inre kris. Och om vi återvänder till Tyskland kan vi å andra sidan ta till exempel de avancerade arbetarna i Berlin och Sachsen som redan tidigt slog in på den revolutionära vägen och omedelbart lyckades bränna fingrarna. De inte bara misslyckades med att gripa makten utan led också ett nederlag och har därför sedan dess blivit mycket försiktigare. Samtidigt lyckades arbetarrörelsen i centrala Tyskland – en mycket revolutionär rörelse som inleddes med så stor entusiasm – den rörelsen lyckades inte sammanfalla med rörelsen bland de arbetare som var högre utvecklade men mer försiktiga och på vissa sätt mer konservativa. Bara utifrån detta exempel, kamrater, kan ni se hur svårt det är att kombinera de olikartade yttringarna bland arbetare med olika yrken, utvecklingsnivå och kultur. Kvinnliga proletärer spelar en kolossal roll under den internationella arbetarrörelsens utveckling. Det säger jag inte därför att jag talar vid en kvinnokonferens utan därför att själva antalet ensamt visar vilken viktig roll kvinnliga arbetare spelar i den kapitalistiska världens mekanismer – i Frankrike, Tyskland, USA, Japan, i varenda kapitalistiskt land... Statistiken säger mig att det i Japan finns många fler kvinnliga arbetare än manliga, och om de fakta jag har är tillförlitliga så är de proletära kvinnorna förutbestämda att spela den avgörande rollen och inta en avgörande plats i den japanska arbetarrörelsen. Och allmänt sett står de kvinnliga arbetarna inom den internationella arbetarrörelsen närmast just den del av proletariatet som representeras av gruvarbetarna i centrala Tyskland som jag just har nämnt, det vill säga den del av arbetarna som är mest underutvecklade, mest förtryckta, de fattigaste av de fattiga. Och under den kolossala världsrevolutionen kan och måste denna del av proletariatet just på grund av detta bli arbetarklassens mest aktiva, mest revolutionära och mest initiativrika del.

Det räcker naturligtvis inte bara med energi, med beredskap att gå till angrepp. Men samtidigt är historien full av exempel på att det under en mer eller mindre utdragen period innan revolutionen hopar sig överdriven försiktighet, överdriven konservatism, alltför mycket opportunism och alltför mycket anpassningsförmåga inom arbetarklassens manliga del, i synnerhet bland dess mer privilegierade skikt. Och den reaktion mot sin egen underutveckling och förnedring som kvinnorna uppvisar, denna reaktion kan, och jag upprepar det, den kan spela en enorm roll inom hela den revolutionära rörelsen. Det finns ytterligare anledning att tro att vi för närvarande har kommit fram till en sväng i historien, ett tillfälligt avbrott. Tre år efter det imperialistiska kriget existerar kapitalismen fortfarande. Det är ett faktum. Detta avbrott visar hur långsamt de objektiva lärdomarna av händelser och fakta gör avtryck i människornas sinnen, i massornas psykologi. Medvetandet sackar efter

de objektiva händelserna. Vi ser det med våra egna ögon. Icke desto mindre kommer historiens logik att finna sin väg till de kvinnliga arbetarna både i den kapitalistiska världen och i det asiatiska öst. Och återigen kommer vår kongress att ha till uppgift att inte bara ännu en gång bekräfta utan också bokstavligt och exakt formulera att de arbetande massornas uppvaknande i öst idag är en väsentlig del av världsrevolutionen, lika mycket som proletärernas uppror i väst. Och skälet till det är: om den engelska kapitalismen, den mäktigaste kapitalismen i det försvagade Europa, har lyckats vidmakthålla sig, så är det just på grund av att den inte bara stöder sig på de knappt revolutionära engelska arbetarna, utan också på de arbetande massornas tröghet i öst.

Trots det faktum att händelserna utvecklas mycket långsammare än vi hade väntat oss och önskat, kan vi allmänt sett och på det hela taget säga att vi har blivit starkare sedan den första världskongressen. Förvisso har vi blivit av med en del illusioner, men i gengäld har vi märkt våra misstag och lärt oss en del saker. Och istället för illusioner har vi skaffat oss en klarare förståelse. Vi har vuxit upp, vår organisation har blivit starkare. Inte heller våra fiender har slösat bort denna period. Allt det visar att kampen kommer att bli våldsam och hård. Denna kamp visar i ett nötskal hur viktigt arbetet är under er konferens. Hädanefter kommer kvinnan i avsevärt mycket mindre grad än tidigare att vara en "barmhärtighetens syster", i ordets politiska mening alltså. Hon kommer att vara en betydligt mer direkt deltagare vid den viktigaste revolutionära fronten. Och det är därför jag från botten av mitt hjärta, om än lite sent, hälsar er internationella kvinnokonferens och utbrister tillsammans med er: *Länge leve världsproletariatet! Länge leve världens kvinnliga proletärer!*

(Översättning från engelska, Göran Källqvist.)